

تفاوت‌ها و شباهت‌های بازار با گذشته تاریخی‌اش

خیر در بازار وجود دارد. به لحاظ اقتصادی، هم در بازار قدیم، هم در بازار کنونی، دوران رکود و دوران پررونق هم در حوزه اقتصاد و کسب و کار و هم در حوزه توجه به امور خیریه، به تنوع وجود داشته است. یعقوبی توضیح می‌دهد: کاسبان قدیم دروس مکسب و متاجر می‌خواندند، اما در حال حاضر متأسفانه کمتر کسی سراغ این موضوعات می‌رود، شاید مشغله زیاد باعث این موضوع شده باشد، اما با وجود این بسیاری از کاسبان بازار به درستکاری معروف بوده‌اند و هنوز هم این فرهنگ در بازار تهران رواج دارد.

بهزاد یعقوبی، عضو هیأت امنای پژوهشگر حوزه بازار بزرگ تهران می‌گوید: حال و هوای فرهنگی بازار امروز نسبت به بازار قدیم تفاوت‌های زیادی ندارد. او در عین حال می‌افزاید: البته در بازار قدیم مشارکت اجتماعی به شدت زیاد بود، به طوری که بزرگ‌ترین واقفان و خیران از دوره قاجار تا به امروز از تجار بنام بازار تهران بوده‌اند؛ خیرانی که در ساخت حمام، سرویس بهداشتی، درمانگاه، مدرسه، حوزه علمیه، مسجد و... مشارکت فعال داشتند. به گفته او، در حال حاضر نیز این فرهنگ وقف و کار

هلمشهر

گفت‌وگو با
بهزاد یعقوبی
عضو هیأت امنای

و پژوهشگر حوزه بازار بزرگ تهران

سقط‌فروشان با ۴۰ سال سابقه قدیم‌ترین صنف بازار هستند

۲ صنف پوشاک و قماش در بازار، کسب و کار اینترنتی خود را هم رونق داده‌اند

در قلب پایتخت ایران، جایی که قدمت و تاریخ، با شور و هیاهوی زندگی امروزی در هم آمیخته، بازار بزرگ تهران، گویی رازهای ناگفته‌ای از گذشته را در دل خود نهفته دارد. با بهزاد یعقوبی، عضو هیأت امنای و پژوهشگر حوزه بازار بزرگ تهران، به سفری در تاریخ و فرهنگ بازار بزرگ تهران خواهیم رفت و رازهای نهفته در راسته‌های آن را بر ملا خواهیم کرد. در این گفت‌وگو از سقط‌فروشی تا بلور فروشی، از تیمچه‌های معروف تا راسته‌های پررونق و راهنمای خرید از خرده‌فروشان بازار را با هم بررسی کرده‌ایم.

خرید از بازار لزوماً این نیست که از مکان‌های دیگر ارزان‌تر باشد. فروشندگان دیگر مکان بازار به شکل عمده خرید می‌کنند و به صورت خرید از بازار ارزان‌تر می‌فروشند، اما در بازار، گستردگی و تنوع خرید وجود دارد. شور و هیجان و صمیمیتی که در بازار تهران هست در هیچ‌یک از مراکز خرید و مال‌های بزرگ تهران وجود ندارد، همین حال و هوای خاص بازار یک اطمینان خاطر برای خریدار ایجاد می‌کند.

بازار تهران چگونه شکل گرفت؟

ساخت این بازار سال ۹۶۱ قمری آغاز شده است، سالی که شاه‌طهماسب صفوی برای زیارت حرم حضرت عبدالعظیم (ع) به شهر ری رفته بود. بعد از این زیارت، شاه‌طهماسب دستور به ساخت برج و بارو در اطراف این شهر می‌دهد و به نوعی شهر تهران نیز دارای رونق و وسعت می‌شود.

بنابراین باید گفت که بازار حضرتی هسته اولیه تشکیل بازار بزرگ امروزی بوده که در اطراف دروازه ری شهر تهران ساخته شده است. در این قسمت از بازار صنوفی مانند سقط‌فروشی، قماش، کله‌پزی و... فعالیت داشتند، این بازار به بازار سیداسماعیل (سداسمال) منتهی می‌شده که در قسمتی از آن نیز یهودیان کسب و کار داشتند.

در حال حاضر بازار چقدر وسعت دارد و چه تعداد کاسب در آن فعالند؟

بازار بزرگ تهران ۱۱۰ هکتار وسعت دارد که ۶۰ هزار واحد صنفی در آن فعالیت می‌کنند. بازار بزرگ از شمال به خیابان ۱۵ خرداد، از جنوب به خیابان مولوی، از شرق به خیابان سیروس و از غرب به خیابان خیام منتهی می‌شود.

کدام صنف در بازار قدمت بیشتری دارد؟

سقط‌فروشان قدیمی‌ترین صنف در بازار حضرتی بودند که قدمتی حدود ۴۰۰ ساله دارند، اما در حال حاضر در این بازار تنباکو، قلیان، شکلات، زغال و سیگار فروشان بیشترین صنف شاغل در این راسته را تشکیل می‌دهند. این صنوف همه از زیرمجموعه‌های سقط‌فروشی محسوب می‌شوند.

تمام بازار فعلی در دوران صفویه ساخته شد؟

بازار چهل تن و کاروانسرای احمدپور در دوره صفوی ساخته شده‌اند، چهارسوق کوچک و چهارسوق بزرگ اما در دوره قاجار توسعه پیدا کرد، بازار عباس‌آباد که ابتدا باغچه‌ای با نام عباس‌آقا بوده که بعدها به بازار تبدیل می‌شود نیز در همین دوره تاریخی ساخته شده است.

فروش می‌رسد.

راسته‌های اصلی

بازار کدام راسته‌ها هستند؟ راسته بازار بزرگ و راسته بازار زرگرها را به واسطه وسعت و قدمت می‌توان از راسته‌های مهم بازار نامید. بازار بزرگ ۱۱ مداخل ورود و خروج اصلی و ۵۲ مداخل فرعی دارد. مداخل‌های اصلی مانند مداخل بازار کفاش‌ها، بازار زرگرها، بازار بزرگ، ورودی مسجد امام، بازار آهنگرها، پله نوروخان و سرپولک در شمال بازار و در قسمت جنوبی مداخل‌های بازار چه حاج‌قاسم، بازار دروازه‌نو، بازار آل‌یس، کوچه کربلایی‌ها و بازار پاچنار قرار دارند.

آیا کسب و کار اینترنتی در بازار بزرگ تهران وجود دارد؟

کسب و کار اینترنتی به صورت گسترده و منظم تاکنون فقط در ۲ صنف پوشاک و قماش رونق پیدا کرده که عملکرد بسیار خوبی نیز داشته است.

آیا خرید از بازار ارزان‌تر از جاهای دیگر است؟

خرید از بازار لزوماً این نیست که از مکان‌های دیگر ارزان‌تر باشد. فروشندگان دیگر مکان‌ها هم از همین بازار به شکل عمده خرید می‌کنند و به صورت خرده می‌فروشند، قیمت‌های خرده‌فروش در بازار و دیگر مکان‌ها تفاوت چندانی به لحاظ قیمت ندارد، اما در بازار، گستردگی و تنوع خرید وجود دارد. شور و هیجان و صمیمیتی که در بازار تهران هست در هیچ‌یک از مراکز خرید و مال‌های بزرگ تهران وجود ندارد، همین حال و هوای خاص بازار یک اطمینان خاطر برای خریدار ایجاد می‌کند.

با این توضیحات شما خرید از بازار را به خریداران خرد توصیه می‌کنید؟

بله، چرا توصیه نکنم؟ همین که در بازار می‌تواند با تنوع زیاد از اجناس روبه‌رو شوند و راحت‌تر خرید کنند خودش یک امتیاز مثبت و بزرگ محسوب می‌شود. مثلاً اگر خانمی بخواهد روسری بخرد ممکن است در یک مرکز خرید ۵ یا ۶ فروشگاه فروش روسری وجود داشته باشد، اما در بازار اینگونه نیست، ممکن است در یک راسته سی، چهل مغازه مخصوص فروش یک جنس مانند همین روسری باشد.

